

G

Geandewei

KERKBLAD

Jaargang 26 - nummer 4
vrijdag 22 februari 2019
editie Leeuwarden e.o.

Foto Willem Wilstra

Protestantse
Kerk

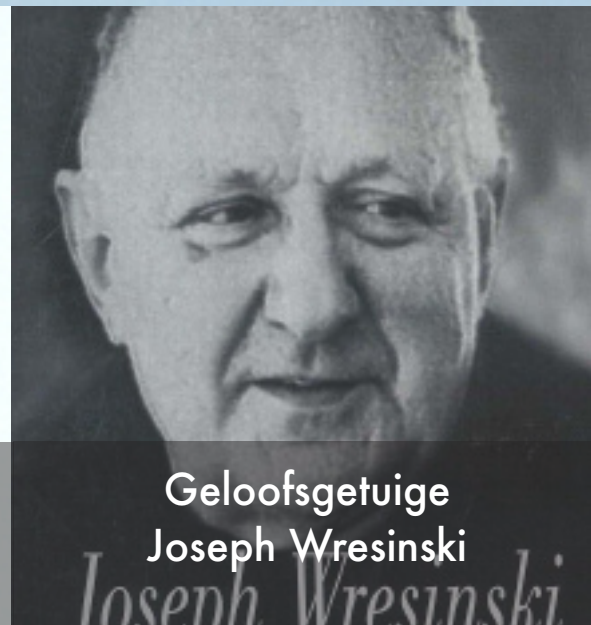
Je steeds bewijzen of pretenteloos leven?

De computer
is mijn herder

De buizerd
en de kraaien

Geloofsgetuige
Joseph Wresinski

Joseph Wresinski

Column Aukje de Bildt

Mank lopen...

Wat is de overeenkomst tussen de Barbarakathedraal van Breda, de expositie 'Quarantaine' in het Stedelijk Museum in die stad

en een bekeuring vanwege parkeren op de Boschstraat?

In het Stedelijk Museum in Breda was een expositie over de Barbarakathedraal, ontworpen door Pierre Cuypers, ontstaan vanuit het verlangen naar een mooie imponerende kathedraal, omdat de gelovigen de Grote Kerk bij de Reformatie kwijt waren geraakt aan de Protestanten. Ze misten iets en ze hoopten erop dat terug te krijgen. De kathedraal stond er exact honderd jaar, een zucht op de eeuwigheid: van 1869 tot 1969.

In hetzelfde museum was de expositie *Quarantaine*: door Robin Uleman geschilderde portretten van hem en zijn vrouw. Ook de ziekte en het behandelingsproces van zijn vrouw werden geschilderd. De portretten waren beelden van kwetsbare mensen die hun ego, hun dagelijkse air, hun houding en allure kwijt waren geraakt. Ze misten de manier waarop wij mensen onszelf tonen aan anderen. Ze misten alles waarmee wij ons lichaam en onze ziel bedekken. De portretten waren geschilderd over een periode van een paar jaar, een klein deel van een mensenleven.

Wij hadden onze auto geparkeerd in de Boschstraat, dichtbij het Stedelijk Museum. Met de parkerenapp op de telefoon de parkeertijd ingesteld. Goed geregeld, dachten we. Toen we uit het museum terugkwamen zat er een parkeerbon achter de ruitenwisper: 64 euro. Het bleek dat we op de telefoon het kenteken van de auto niet hadden ingesteld. We misten de vaardigheid om zo'n app te bedienen én 64 euro; een klein bedragje als je kijkt naar wat we jaarlijks binnenkrijgen.

In alle drie bovenstaande ervaringen wordt er iets gemist. Het ene is erger dan het andere. Het andere is ingrijpender dan het ene. En je krijgt er maar relatief kort iets voor terug.

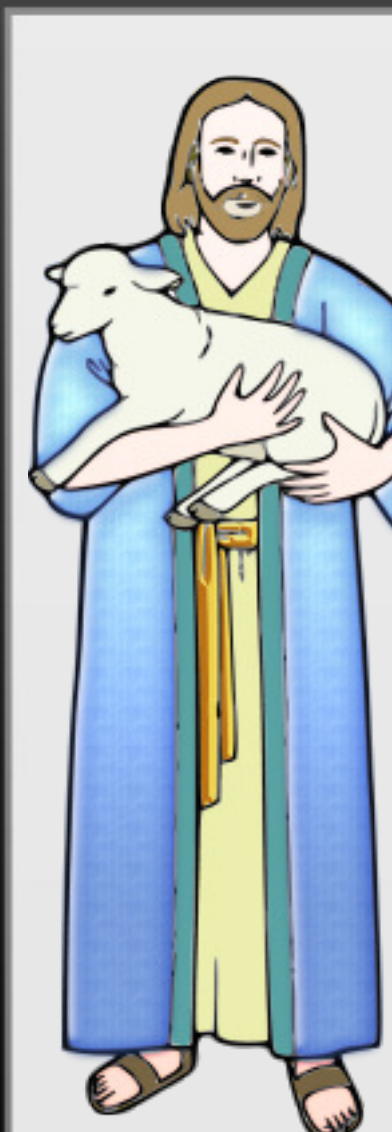
Ik vroeg me af: hoe het zou zijn als je iets mist? Stel je voor, zoals vóór de bouw van de Barbarakathedraal, dat het gebouw, waarin je als gelovigen wekelijks samenkomt, je wordt ontnomen... Stel je voor dat je door ziekte een paar jaar in quarantaine moet leven en elke normale vorm van omgang met mensen en met het dagelijks leven mist... Stel je voor dat je geen inkomsten hebt - of te weinig inkomsten, een boete van 64 euro is dan niet te overzien - en je het doen van boodschappen en het kopen van kleren mist.

Stel je voor dat je je geloof mist, of een deel van dat geloof. Het mankeert je aan iets. Dat voel je, dat merk je in je ziel en aan je lichaam. Je vindt geen rust en je loopt er mank van. Als we het verhaal van Jacob lezen (Gen. 32: 22 - 32) geeft dat herkenning. Zo Jacob - zo wij. Wij hebben, weer uit Breda terug op onze thuisbasis, ons gevoelde verdriet verdronken. Heel, heel even maar. Want de realiteit blijft, inclusief de kosten van de boete.

Meditatie De computer is mijn herder

'De Heer is mijn herder, het ontbreekt mij aan niets.'
(Psalm 23)

door ds. Geert van Wieren

Psalm 23

De computer is mijn herder,
het ontbreekt mij aan niets.

Google voert mij naar verre landen
met groene palmbomen en witte stranden.
Ben ik op zoek naar wijsheid en kennis?
Ik weet Wikipedia aan mijn zij.
Al heb ik nog zoveel te vragen
Marktplaats en Bol.com zullen mij dragen.

Ga ik door een dal van diepe duisternis
brengt hij mij vertroosting.
Porno, gokken, online gamen
ik vrees geen kwaad,
niemand die het weet,
niemand die het ziet.

Facebook levert mij vrienden
waar ik al mijn vreugden mee deel.
Voor het oog van iedereen
post ik op Instagram foto en film
want geluk en genade volgen mij
alle dagen van mijn leven.

Altijd weer keer ik terug tot hem.
Hij blijft mijn trouwe metgezel
tot in lengte van dagen.

Ja, de computer is mijn herder,
maar de Heer brengt mij verder.

*ds. Geert van Wieren is predikant van de
Protestantse Gemeente Oosternijkerk*

Leesooster

Week 9, 24 februari t/m 2 maart
zondag Ester 9:1-15
maandag Ester 9:16-23
dinsdag Ester 9:24-28
woensdag Ester 9:29-10:3
donderdag Psalm 94
vrijdag Lucas 6:1-11
zaterdag Lucas 6:12-26

Week 10, 3 t/m 9 maart
zondag Lucas 6:27-38
maandag Lucas 6:39-49
dinsdag Lucas 7:1-10
woensdag Psalm 53
donderdag Lucas 7:11-17
vrijdag Lucas 7:18-28
zaterdag Lucas 7:29-35

Actueel

Voortdurend jezelf bewijzen?

Op 22 januari overleed oud-minister van Economische Zaken Koos Andriessen. Op de site van de NOS werd teruggekeken op zijn loopbaan. Mij trof een citaat uit een interview met hem uit 1994. Hij had zijn leven lang heel erg hard gewerkt en zei daar het volgende over. 'Evenwicht vinden tussen werken en niet werken, daar heb ik een beetje moeite mee. Dat heeft ook te maken met angst voor het doodgaan. Je bent voortdurend aan het bewijzen dat je nog meetelt, dat je het nog kan.'

door Berend Kamphuis

Dat was een heel eerlijke ontboezeming. Hij zegt hier eigenlijk dat hij alleen kan en mag bestaan als hij laat zien, steeds opnieuw, iets te kunnen presteren. Het zit zelfs zo diep, dat het een soort bezweringsformule is tegen de dood. Het gaat veel verder dan gewone geldingsdrang. Het eigen bestaan, het mógen bestaan, is afhankelijk van de eigen prestaties. Sinds dit interview zijn er 25 jaar verstreken. Ik werk in het onderwijs en heb daar gezien dat deze visie op het leven, of liever: deze manier van jezelf zien en ervaren, breed verspreid is geraakt. Misschien is het beter om te zeggen: het is een manier van kijken en ervaren die bezit van ons heeft genomen. We worden er niet alleen toe gedwongen, we hebben die dwang ook verinnerlijkt: we willen het zelf.

Personalisering en druk

Ouders en leerlingen willen dat veel meer rekening gehouden wordt met de individuele karakteristieken van het kind. Personalisering en maatwerk noemen we dat. Aan de ene kant is dat goed, want er is meer persoonlijke aandacht. Aan de andere kant wordt de druk op de individuele leerling ook groter. De nadruk op prestaties is veel groter geworden. Er is veel minder sociale zekerheid, er is minder houvast in familie, buurt en andere verbanden. Jij moet het maken.

'Succes is een keuze', zegt een reclame. Heb je geen succes, dan heb je blijkbaar verkeerde keuzes gemaakt. En: blijkbaar draait het om succes, meer dan om een goed leven. Prestaties hebben ook een veel bredere betekenis gekregen. We kijken niet meer alleen naar intellectuele prestaties, maar ook naar de sociale ontwikkeling, het gevoelsleven, het vermogen tot zelfreflectie. Dat alles wordt beoordeeld, vastgelegd en gevolgd. Het moet ook steeds worden aangetoond dat het goed gaat. Voor basaal vertrouwen lijkt weinig ruimte te bestaan. De impliciete boodschap van dit alles is: er is niemand anders dan jijzelf die jouw gang door het leven kan bepalen; die gang is afhankelijk van alleen jouw (hopelijk goede) keuzes.

Nooit goed genoeg

De Vlaamse psycholoog Paul Verhaeghe zegt in een interview met *NRC Handelsblad* van 22 januari van dit jaar het volgende. 'Het nieuwe mensbeeld is dat van de perfectie (...) 'Ik ben nooit goed genoeg.' Het is uitputtend. Van je eigen schaduw kun je niet winnen.' Hij merkt op dat er niet langer alleen sprake is van concurrentie tussen mensen, maar dat we de (zelf)dwang tot presteren en perfectie zo verinnerlijkt en geïndividualiseerd hebben, dat we vooral concurreren met onszelf. 'Nu concurreren we met onszelf. Dat maakt dat je nooit klaar bent.'

Moderne mensen leven en moeten leven vanuit de gedachte dat zijzelf de grondslag van hun bestaan vormen. Ze moeten steeds opnieuw laten zien dat ze recht van bestaan hebben. Daarom meten ze zich niet alleen aan de ander, maar ook aan zichzelf. En je kunt niet ontsnappen aan dat kader. We lopen steeds harder, maar we komen niet los van onze eigen schaduw. We lopen steeds harder, maar het is nooit hard genoeg. We lopen steeds harder, maar een bestemming lijkt er niet te zijn, want we zijn zelf de start en de finish. Door onze individuele vrijheid en door de opgave ons eigen fundament te zijn, worden we ook steeds meer de gevangene van onszelf.

Onverwacht perspectief

Maar soms word je ineens verrast door een onverwacht perspectief. Kort geleden was ik, namens een bepaalde stichting, op een zaterdagochtend op bezoek bij de vier Cisterciënzer monniken op Schiermonnikoog. Er is over hen een documentaire gemaakt toen zij vertrokken uit hun klooster in Diepenveen en zich vestigden op Schiermonnikoog. Ze treffen nu voorbereidingen om in de zomer definitief te

verhuizen naar de voormalige herberg Rijsbergen, een prachtig pand (foto voorpagina, red.), waar dan ook gasten ontvangen kunnen worden en waar zij kunnen overnachten en zich kunnen invoegen in het ritme van het klooster. We waren met ons tweeën en op de terugweg vroegen we ons af: wat treft ons nu zo in deze kleine gemeenschap en in dit leven? Mijn reisgenoot en collega zei: „ze leven volkomen pretentieloos.” Dat is mooi en raak gezegd. Deze broeders leven, als lid van een contemplatieve orde, in eenvoud en stilte. Zeven keer op een dag houden ze een korte viering, ze bidden, ze studeren, ze onderhouden het huis, ze koken en wassen, ze maken op bescheiden wijze deel uit van de gemeenschap. Als ik zou zeggen: ze geloven intens in God, dan is dat misschien wel waar, maar het mist de kern. Een andere manier van zeggen benadert het meer: hun leven voltrekt zich in de ruimte van God. Ik heb het ze niet gevraagd, maar ik zou me kunnen voorstellen dat ze de ervaring kennen om van hun eigen schaduw bevrijd te zijn.

Berend Kamphuis uit Goutum is onderwijsbestuurder en vaste medewerker van *Geandewei*

Als je even wilt loskomen van het voortdurende 'moeten', kun je op het erf van Maria ter Claesze in Waskemeer (Janssen Stichting 1) dag en nacht terecht om in de kapel in alle rust een kaarsje te branden en te bidden. De voormalige stookhut is er voor aangepast en dag en nacht toegankelijk. Foto: Willem Wilstra

Fotokollum Willem Wilstra

Witer as snie

Ofrûne wiken mei it winterwaar spile it liet *Snie op it lân* my yn 'e holle om. It skeat my yn 't sin, dat yn 'e psalmen ek snie foar komt ...

Jawis, kening David seach it ek op de berch Hermon yn it noarden fan Israël. Dêr leit it hiele jier troch snie op.

Psalm 51 is al sa'n 3000 jier ferlyn skreaun en de snie leit der noch. Och, tink ik dan, guon wittenskippers fan no sitte al yn noed oer hoe't it yn 2100 wêze sil en wolle mei jild yn in koart skoftke tiid it miljeu feroarje. Mar oer God en ús Skepper wurdt troch de measten net neitocht.

Hjirby it 4de fers fan Psalm 51 út 'e moaie beriming fan Gerben Brouwer (LB 51)

*God, waskje my mei hysop; lit jo hân
my reinigje, dan sil ik witer wêze
as snie dy't winters wisket oer de gerzen
en tsjin de reiden fan it wetterlân.*

*Hear, lit myn each in ljochte moarntiid sjen
en lit myn ear jo blide boadskip hearre,
dan sjongt myn hert, dan bin ik wer jo bern,
dan is foargoed foarby wat my mislearre.*

Dierenverhaal

Nieuwe bewoners

Emeritus-predikant Pieter Lootsma uit Leeuwarden schrijft geregeld dierenverhalen. Naar aanleiding van de vele positieve reacties die hij kreeg op zijn verhaal 'De kikker en de duif' (Geandewei 18-2018) bood hij nog enkele stukjes aan. In dit nummer het eerste.

Hoog in de lucht hangend keek de buizerd om zich heen. Laverend op de thermiek voelde ze zich vrij. Welke muis zou haar hier zien en zich onveilig voelen voor haar sterke poten of scherpe snavel? En de donkere kleuren van haar verenkleed onderscheidden haar ook nauwelijks van de kraaien die hier leefden en ruim voldoende eten vonden.

De kraaien beschouwden de buizerd echter als een indringster. Wat moest die vreemde vogel hier? Het was hun territorium. Al decennia-lang bepaalden zij hier wat er wel gebeurde en wat niet toegestaan was. Zou die nieuwe snuiter van een zwarte buizerd de hier geldende wet van traditie en gewoonte zomaar willen doorbreken? Het moest niet gekker worden.

Het begon als een ondergronds gemompel onder de kraaien. Maar na een poosje groeide dat uit tot een flink kabaal.

Toen de duif - die ook in dit gebied woonde - dit hoorde, maakte zij zich uit de voeten. Ik voel mij hier niet meer thuis, dacht ze.

Gevecht

Op een mooie dag, toen de zon helder tussen enkele wolken doorbrak, begon het gevecht. Eén van de moedigste kraaien zag haar kans

schoon. „Kom mee!”, riep ze naar haar medekraaien. Eerst was er een tental. Maar al spoedig werden het er meer dan dertig. Samen voelden ze zich sterk. Machtig. En de moedige klom bijna ongemerkt hoger in de lucht dan de buizerd. Toen liet ze zich met de snavel recht naar beneden vallen. En raakte de grote vogel precies op haar vermaledijde kop. Het was zo raak dat ook de volgende kraai het aandurfde. Helaas schampte die rakelings langs de kop van de buizerd. Maar nu de aanval was geopend werd elke kraai met nieuw elan en moed beziel. De ene na de andere aanval op de indringster volgde.

Na enige tijd zagen de kraaien dat de buizerd het veld ruimde. Ze dook naar beneden, zwenkte in haar vlucht naar links en verdween van de plaats die de kraaien als de hunne beschouwden. Hun overwinningsgeras was in de omtrek goed te horen, zodat geen andere vogel zich meer liet zien.

Maar de buizerd liet het er niet bij zitten. Ook voor haar moest hier toch plaats zijn? Ook haar jongen moesten toch te eten hebben?

Een nieuwe aanval van het kraaienvolk op haar was het gevolg. Wij zijn met meer. Wij hebben de oudste rechten. De waarheid ligt aan onze kant. Wij zijn sterker. En waarom moeten nieuwkomers altijd hun gewoontes,

gebruiken en vreemde wetten aan ons opdringen? Weg met die rare vogel. Ze hoort hier niet. Weer werd de buizerd aangevallen en weggejaagd. Ze bleef weg tot het geroep van de jongen haar te veel werd. Hoe nou vrede sluiten met de kraaien, dacht ze. Er is toch genoeg te eten voor ons allemaal? De kraaien kunnen toch begrijpen dat ook ik een nageslacht heb dat wil eten, groeien en ruimte moet krijgen? Moest ze nu een kraai bij de lurven grijpen en de kop vermorzelen?

Mijzelf zijn

Of zou er een meer vreedzame manier zijn? Het leven kan dan wel een wedstrijd zijn, maar wil ik daar aan mee blijven doen? Ik hoef niet de beste te zijn. Ik hoef niet alles. Genoeg is voor mij genoeg. Maar ik mag als buizerd toch wel mijzelf zijn? Weet je wat, dacht de buizerd. Ik neem m'n jongen mee. En als de kraaien hun gepiep horen, raakt dat hopelijk hun ouder instinct en zullen ze hen en ook mij met rust laten. Misschien kunnen we in het vervolg toch samen leven.

Toen er die keer geen aanval van de kraaien kwam, stond zelfs de duif voor een raadsel. Kan ook ik dan terugkeren? Ze verhief zich op haar vleugels.

Veilige gemeente Beleid geeft helderheid

Eerst dacht ze: zonde om al die tijd te steken in regels, dat gaat ten koste van 'het echte werk'. Maar nu weet ze dat het juist een positief effect heeft op het kinderwerk. Het ontwikkelen van een beleid veilig jeugdwerk geeft helderheid en structuur, én bespaart uiteindelijk juist tijd.

Corina Knot, interim kinderwerker in wijkgebouw De Bron in Rotterdam, onderdeel van de Hervormde Gemeente, vertelt hoe ze er alles aan willen doen om de kinderen te laten ervaren dat ze blind op de kinderwerkers kunnen vertrouwen. „Dat is overal belangrijk, maar bij ons extra omdat wij werken met kwetsbare kinderen, vaak uit contexten zoals een gebroken gezin, huiselijk geweld of armoede.”

Twee jaar geleden namen kinderwerker Else-lijn Wajer en buurtpastor Fred Kappinga het initiatief tot een beleid voor veilig kinderwerk. Ze staken eerst bij verschillende organisaties hun licht op. „Heel nuttig was de website van JOP en de Protestantse Kerk. Daar is van alles op te vinden, onder meer als het gaat over bouwstenen voor beleid. Er kwam beleid en er kwam een gedragscode, die sindsdien bij werving en selectie van nieuwe medewerkers een rol speelt. Voor alle medewerkers wordt een VOG (Verklaring Omtrent Gedrag) aangevraagd. Fijne bijkomstigheid is dat die ons niets kosten. Normaal gesproken hangt er een prijskaartje aan, maar de aanvragen konden we bij JOP indienen en hoefden we niet zelf te betalen.”

Professionals denken mee

Naast deze beleidskant is er het intern bespreekbaar maken van veilig kinderwerk. „Dan gaat het over het signaleren, het om-

gaan met bijzonder gedrag van kinderen en wat te doen met een niet-pluisgevoel. We hanteren daarbij de meldcode en het wegingskader van professionals in het kinderwerk.

We zijn ook bezig met het ontwikkelen van do's en don'ts in de omgang met kinderen die lastig gedrag vertonen. Dat is best ingewikkeld want het zijn soms grijze gebieden, en de ene persoon denkt er anders over dan de andere. We hebben pedagogen die hierin meedenken. Bijvoorbeeld: sta je alles toe of trek je grenzen? En hoe dan? Is het toelaatbaar dat je bijvoorbeeld een kind vastpakt om het tot de orde te manen of niet? Er is bijvoorbeeld een meisje in een kinderclub dat bijzonder gedrag vertoont naar mannelijke begeleiders. Daar hebben we als professionals, in de nabespreking van elke kinderclub aandacht voor. Het is belangrijk dat er altijd een professional is waar leiding bij aan kan kloppen.”

Tijdsbesparing

Veilig kinderwerk tot beleid maken kost even tijd. „Maar daarna bespaart het tijd. De heldere structuren helpen. Je hoeft niet meer in elke situatie na te denken wat je moet doen.”

Op protestantsekerk.nl/thema/veilige-gemeente/ en jop.nl/themas/jeugdpastoraat/veilig-jeugdwerk vindt u meer informatie over dit thema.

Bron: protestantsekerk.nl

Geloofsgetuige

Joseph Wresinski

‘Waar mensen in diepe armoede moeten leven, worden de rechten van de mens geschonden. Samenwerken om die te herstellen is een heilige plicht.’

* 12 februari 1917, Angers (Fr)

† 14 februari 1988, Parijs

Een van zijn boeken heet *De armen zijn de kerk*. Op allerlei manieren nam hij het op voor de economisch daklozen. Slachtoffers van armoede en uitsluiting moeten behandeld worden als leermeesters, zodat we begrijpen hoe armoede ontmenselijkt.

Pater Wresinski is de oprichter van de beweging ATD Vierde Wereld die wereldwijd nog steeds mensen samenbrengt in de strijd om armoede uit te roeien. Zo'n vierhonderd vrijwilligers werken in dertig landen samen met gezinnen en sympathisanten. ATD staat voor Aide á Toute Détresse, All Together in Dignity, Allen voor waardigheid.

Zijn vader kwam uit Polen, zijn moeder uit Spanje. Emigranten waren in Frankrijk vlak na de Eerste Wereldoorlog ongewenst. Het gezin leefde in een interneringskamp en daarna in een achterstandsbuurt. Een kamermuur was gemaakt van sinaasappelkistjes beplakt met krantenpapier. Om het gezin te helpen om rond te komen moest hij als jongetje etensresten halen bij het klooster, kolen rapen bij de gasfabriek en de slager helpen met vlees rondbrengen. Na de lagere school werd hij bakkersleerling.

Als hij in aanraking komt met een katholieke jeugdbeweging wil hij priester worden. Een gulle geefster betaalt zijn opleiding. In 1956 vraagt de bisschop hem om naar het daklozenkamp Noisy le Grand aan de rand van Parijs te gaan. Daar proberen 252 gezinnen in de modder en in de kou te overleven. Met de gezinnen richt Wresinski de vereniging ATD op. Hij bouwt naast de gaarkeuken een bibliotheek. Er komt een kleuterschool, een werkplaats, een wasserette, een kapel. Er wordt theater gemaakt. Hij richt ook een instituut op om de oorzaken van armoede te onderzoeken. En in de jaren zestig sluiten veel jongeren uit verschillende landen zich bij hem aan als hij een internationaal vrijwilligersnetwerk opricht.

Hij wordt lid van de Sociaal-Economische Raad van Frankrijk. Deze Raad neemt in 1987 zijn armoederapport aan. En op 17 oktober van dat jaar komen 100.000 mensen samen op het Plein van de Mensenrechten in Parijs voor zijn inhuldiging van de eerste gedenksteen ter ere van slachtoffers van extreme armoede. Hij heeft niet meer meegeemaakt dat de Verenigde Naties 17 oktober hebben ingesteld als Werelddag van verzet tegen extreme armoede. Zijn visie op cultuur als wapen tegen uitsluiting komt in ons land tot uitdrukking in het werk van een naar hem genoemde stichting die theater maakt met daklozen.

Harmen Jansen

Aanbevolen

Leef gelukkig!, Orthodoxie, Psalm 23

Redacteuren en medewerkers van Geandewei bespreken boeken, cd's of dvd's die ze bij de lezers onder de aandacht willen brengen. Met bijdragen van Herman F. de Vries, Nelleke Berntsen, Aukje de Bildt, Arjen Bakker

Leef gelukkig!

Voordelig om aan te schaffen. Een lijvig document. Duur gekocht echter. Het leven en ook het lezen vergt veel. Zo'n zeshonderd pagina's. Samenhangend, omdat het over één familie gaat; maar dan steeds vanuit een ander perspectief en gezins- of familielid be-

licht. Vooral interessant omdat het inzicht geeft in het dagelijks leven van vóór, tijdens en na WOII, de kleine én de grote problemen en zorgen waar Joden en een familie mee geconfronteerd werden en worden. De auteur is immers een nazaat. Ontspannen te lezen, ook vanwege de titel dat een opdracht is. Toch raakt het steeds diep en daarom lees je het boek niet in één zucht uit. Gelukkig leven blijkt lastig. Waardevol document. Het verleden komt aan het licht en blijft bewaard. De strijd en de haat is en wordt overwonnen door documenten als deze. (HFdV)

Leef gelukkig! Een joods familiedocument in egodocumenten. Arjeh Kalmann. Uitg. Athenaeum – Polak & van Gennep, 2015. 7,90 euro

Orthodoxie

In het voorwoord van *Orthodoxie* legt de schrijver, G.K. Chesterton, uit 'dat het doel van dit boek is om een poging tot uitleg te wagen. Niet van de geloofwaardigheid van het Christelijke geloof, maar hoe hij het persoonlijk is gaan ge-

loven.' En zo neemt de schrijver ons mee in zijn ervaringen rond vele filosofieën om toch steeds weer uit te komen bij de waarheid van het christendom. Verrassend ook vindt hij de overeenkomst met alle sprookjes die hem als kind veelvuldig zijn voorgelezen. Hij ervaart dit - op latere leeftijd - als waardevolle bagage. Want juist hierdoor herkent hij de - schijnbare - tegenstellingen in het christendom die uiteindelijk te maken hebben met onpeilbaar diepe waarheden. Zoals hij schrijft: 'de Christen geeft toe, dat het universum veelvoudig en zeer divers is, zoals een gezond mens weet, dat hij complex is. De gezonde mens weet, dat hij iets van een dier heeft, iets van een duivel, iets van de heilige, iets van een burger. Ja de werkelijk gezonde mens weet, dat hij iets van een gek heeft'... Niet een boek dat je 'even leest' maar zéér de moeite waard! (NB)

Orthodoxie, G.K. Chesterton, uitgeverij Kok Utrecht, 2017, 19,99 euro

Psalm 23

Wat een heerlijk leesbaar en opbouwend boek is *Hoe een herder psalm 23 ziet* van Philip Keller. Op de achterkant staat: 'deze geliefde klassieker brengt de tijdloze psalm op een heel nieuwe manier tot leven.' En dat kan ik alleen maar beamen.

Philip Keller is opgevoed in Oost-Afrika, waar hij woonde, omgeven door eenvoudige inheemse herders. Daarnaast heeft hij later een jaar of acht zijn brood verdiend met het houden en fokken van schapen. Weer later, als lekenpredikant, heeft hij de waarheden van psalm 23 met zijn 'kudde' mogen delen. Via dit boekje deelt hij die weer in veel herkenbare situaties met de lezer. Bijvoorbeeld: hoe de schapen van de buurman wanhopig trachten een paar sprietjes te bemachtigen van zijn groene weide, langs het hek van hun eigen vertrapte, slecht verzorgde weiland. Ze zijn overdekt met parasieten en overgeleverd aan een slechte herder die nauwelijks naar ze omkijkt. Dit in tegenstelling tot de schapen van zijn kudde, die het geluk hebben te horen bij deze 'goede herder'. Schrijnend hoe deze schapen geen keus hebben in welke kudde ze mogen leven. En mede daardoor een eye-opener... (NB)

Hoe een herder psalm 23 ziet, uitgeverij Ark Media, 2015, 13,50 euro

Genadeklap

In de laatste maanden van 2018 kocht ik de dichtbundel 'Genadeklap' van Willem Jan Otten.

Ooit last ik het boek van hem: Specht en zoon. Bijzonder en indrukwekkend. Dit boek werd opgenomen in de canon van de christelijke literatuur

15. En terecht, naar mijn mening.

De gedichten uit 'Genadeklap' zijn niet gemakkelijk te begrijpen. De titel stelt je al voor vraagtekens. Genadeklap ... nekslag ... de laatste klap die wordt gegeven voordat iemand/iets doodgaat. Als je dat woord dan ook nog ziet staan in een dichtregel: 'Ik schiep u man en vrouw, in de echt hebt u elkaars genadeklap te zijn', moet je hier wel even langer dan normaal over nadenken. Daarom, de gedichten van Willem Jan Otten moet je herlezen en weer lezen en nog eens weer lezen. En je moet erop kauwen. En soms tijdens het

lezen ga je iets opzoeken op internet, zodat je beter door hebt waar het over gaat. En soms laat je het een poos liggen om daarna weer opnieuw te beginnen.

Maar je blijft nieuwsgierig en je blijft de woorden proberen te vatten, omdat het woorden zijn die iets oproepen: een beeld, een vergezicht, een droom ... T.S. Eliot noemde dat: de sensatie van het uitgestelde begrip.

En als je dan eindelijk het gevoel krijgt dat je het begrijpt, maak je een gebeurtenis mee die aan leven en dood raakt. Het raakt jezelf in jouw leven en in jouw dood. (AdB)

Genadeklap, Willem Jan Otten, Uitgeverij Van Oorschot, 18,99 euro

Samenleesbijbel Junior

Zoals veel gezinnen proberen ook wij het bijbellezen na het eten in ere te houden. Gezien de leeftijd van de kinderen (zes en vier jaar en tien maanden) gaat dat vooralsnog met kinder-

bijbels. De laatste tijd werkten we de *Samenleesbijbel Junior* door, met bijbelverhalen van Corien Oranje en Wendelien van de Erve. Waar de gewone *Samenleesbijbel* (voor gezinnen met kinderen vanaf acht jaar) de volledige tekst van de Bijbel in Gewone Taal bevat, houdt de juniorversie (vanaf vier jaar) het bij dertig verhalen: niet alleen de bekende over de schepping, de ark van Noach en David en Goliath, maar ook wat onbekendere. De geschiedenis van Jona wordt bijvoorbeeld pas opgepikt als hij al lang en breed is uitgespuugd door de vis en boos wordt omdat God bij nader inzien Nineve toch niet verwoest. Het mooie van de *Samenleesbijbel Junior* is dat ieder verhaal omlijst is met mogelijkheden om er iets meer mee te doen. Elke 'stap' zoals een hoofdstuk genoemd wordt heeft in ieder geval een kader met vragen, waarmee ouders het nagesprek op gang kunnen brengen. 'Jona is heel kwaad. Snap je dat?' - 'Wat doen de mensen in Nineve als ze horen dat God boos op hen is?' - 'Heb jij weleens ergens spijt van? Wat doe je dan?' Er zijn ook voorstellen voor spelletjes of knutselwerkjes en bij sommige verhalen is een liedje gemaakt, dat op de site beluisterd kan worden. Kortom: je kunt van je bijbelmoment na het eten een soort gezinskindernevendienst maken. Ergens is dat ook een nadeel: als het eigenlijk al kinderbedtijd is zit je als ouder niet per se te wachten op een schreeuwspletje dat nieuwe energie aanboort.

Samenleesbijbel Junior, Corien Oranje en Wendelien van de Erve, Nederlands Bijbelgenootschap, 2018, 22,50 euro

Boekbespreking Van Gogh over Navolging...

'Dat boek is subliem.' Aldus Vincent van Gogh in september 1877 in een brief aan zijn broer Theo over *de Navolging van Christus*, de 'bestseller' van Thomas a Kempis (ca. 1380 – 1471), een van de belangrijkste vertegenwoordigers van de Moderne Devotie in ons land. In het boek, waarvan hij een Franse uitgave aan het overschrijven was, vond hij woorden 'zoo diep en ernstig, dat men ze niet zonder ontroering en bijna vrees kan lezen, tenminste als men ze leest met een oprecht verlangen naar licht en naar waarheid (...)' door dr. Jan Dirk Wassenaar

Dat boek is subliem is de titel geworden van een boek van de hand van (dr.) Henk de Jong, dat al lang op een welverdiende bespreking lag te wachten. De Jong was jarenlang predikant van de Hervormde Gemeente Windesheim. In de Middeleeuwen was Windesheim een van de centra van de Moderne Devotie. *Dat boek is subliem* gaat over Vincent van Gogh en de Navolging van Christus (het boek van Thomas a Kempis) en over Vincent van Gogh en de navolging van Christus (als levenshouding).

Niet altijd serieus genomen

De Jong laat weten dat de belangstelling die Vincent van Gogh voor *de Navolging van Christus* toonde, niet altijd serieus genomen is. Het feit dat hij zich vooral met het boek heeft beziggehouden toen hij nog geen schilder was, is voor velen het bewijs dat zijn betrokkenheid op het christelijk geloof van tijdelijke aard geweest is. Die betrokkenheid is zelfs wel in een erg kritisch daglicht geplaatst, als zou Vincent aan godsdienstwaanin geleden hebben. Het boek *Een soort bijbel - Vincent van Gogh als evangelist* van prof.dr. Anton Wessels is een gunstige uitzondering, maar ook hij besteedt geen speciale aandacht aan Vincents interesse voor *de Navolging van Christus*. Wat dat betreft, is De Jong degene die Vincent hierin eindelijk recht doet.

Levenslang geïnspireerd

De Jong biedt een chronologische beschrijving van het (moeitevolle) leven van Vincent van Gogh. Steeds geeft de auteur daarbij, voornamelijk op basis van brieven, door wat de hoofdpersoon van zijn boek over *de Navolging van Christus* geschreven heeft. De conclusie moet luiden dat de pennenvrucht van Thomas a Kempis hem levenslang geïnspireerd heeft.

De Jong biedt geen beschrijving van de kunstwerken van Vincent van Gogh, ook trapt hij – bij alle bewondering – niet in de valkuil om overall en nergens christelijke motieven in diens tekeningen en schilderijen te ontdekken. Maar wanneer hij die overduidelijk ziet, aarzelt hij niet om die aan te wijzen.

Mij – als auteur van *Vreemdelingschap. Historische en hedendaagse stemmen uit kerk en theologie* – sprak vooral ook aan dat De Jong een preek van Vincent van Gogh opgenomen heeft: over 'Ik ben een vreemdeling op de aarde, verberg Uw geboden voor mij niet.' (Psalm 119: 19). In die preek bemoedigt Vincent de hoorders op persoonlijke, ontroerende wijze door hen mede vanuit eigen levenservaring voor te houden: 'Laten we als vermoeide pelgrims verdergaan in het vertrouwen dat het de Vader is, die op ons wacht.'

Ik schreef: 'Dat boek is subliem gaat over Vincent van Gogh en *de Navolging van Christus* (het boek van Thomas a Kempis) en over Vincent van Gogh en de navolging van Christus (als levenshouding).'

Wat dat laatste betreft: dr. De Jong stelt dat in het boek van Thomas a Kempis motieven voorkomen die bepalend zijn voor de inhoud. Samen geven ze weer wat genoemd wordt 'de koninklijke weg' (*via regina*). Het gaat dan om (1) jezelf verloochenen, (2) je kruis opnemen, (3) Jezus volgen. De Jong maakt duidelijk dat Vincent daar in zijn leven op geheel eigen wijze invulling aan gegeven heeft, onder meer in barmhartigheid jegens mensen aan de zelfkant van het leven.

Thema-avond

Op 24 januari sprak dr. De Jong in Hellendoorn. Hij verzorgde er een thema-avond voor de protestantse gemeente over Vincent van Gogh en *de Navolging van Christus*. Het was een prachtige presentatie in woord en beeld, waar de aanwezigen geboeid naar geluisterd en gekeken hebben. Het maakte echt indruk. Het is wel duidelijk: alle reden om het boek van De Jong aan te schaffen en/of hem voor een bijeenkomst uit te nodigen!

Henk de Jong, *Dat boek is subliem. Vincent van Gogh over de Navolging van Christus*; Uitgeverij Kok, Utrecht, 21,50 euro

dr. Jan Dirk Wassenaar is predikant van de Protestantse Gemeente Hellendoorn en een vaste medewerker van Geandewei

Diversen

Lezing Edward van 't Slot over de betekenis van Bonhoeffer

Prof. de. Edward van 't Slot, schrijver van het boek *De levende kerk*, komt op dinsdag 5 maart naar De Oase, Weideflora 142 in Leeuwarden voor een lezing over de betekenis van Dietrich Bonhoeffer voor de kerk hier en nu. Bonhoeffer hield in 1932 in Berlijn een serie colleges over het wezen van de kerk. De omstandigheden waren anders dan nu, maar ook in veel opzichten vergelijkbaar: ook destijds in Berlijn was kerk en kerkgang niet langer vanzelfsprekend, kerkmensen leken een bepaald slag mensen die niet uit alle lagen van de bevolking kwamen; sommige bevolkingsgroepen keerden zich van de kerk af. Bonhoeffer vroeg zich af hoe de kerk daar iets in kon betekenen. Tegen heel veel kerkzaken keek hij onbevangen aan, en hij stelde er scherpe vragen bij: vragen die ons vandaag ook nog kunnen prikkelen. En dat alles vanuit een diepe hartstocht: de kerk is te belangrijk om je niet voor haar in te zetten. Aanvang 19.30 u., toegang gratis. Informatie: dreudec@gmail.com.

Klassiek duo op 3 maart in Sint Vituskerk Wetsens

De vermaarde Deense bariton Palle Fuhr Jorgensen komt op zondag 3 maart naar de Sint Vituskerk van Wetsens. Begeleid door pianist Roel Braas brengt hij liederen uit *Die Winterreise* (D911) van Franz Schubert. Het zijn getoonzette gedichten van Wilhelm Müller waarin een jongeman wordt afgewezen en daarop op reis vertrekt. In het 24e lied ontmoet hij de Leiermann, de speelman met de lier, een verpersoonlijking van de dood. De liederencyclus wordt gezien als een van de monumenten van de klassieke muziek. Het concert, georganiseerd door de plaatselijke commissie van Alde Fryske Tsjerken, begint om 15.30 u. De toegang is gratis, er is wel een collecte bij de uitgang.

Landelijke pastorale dag op 6 april over eenzaamheid

Iedereen die in zijn of haar gemeente betrokken is bij het pastoraat, kan op 6 april nieuwe kennis en vaardigheden opdoen tijdens de Landelijke pastorale dag in Woerden. Thema is 'Ken je mij? Een goed verhaal over eenzaamheid en verbinding.' In navolging van het goede verhaal van Jezus die mensen opzocht die door de samenleving werden genegeerd, kan de kerk een belangrijke rol spelen in de ondersteuning van mensen die eenzaam zijn, binnen en buiten de kerk. Spreekster is prof.dr. Anja Machielse van onder meer de wetenschappelijke adviescommissie Een tegen Eenzaamheid. Na een paneldiscussie zijn er twee workshoprondes. De dag wordt gehouden in het Kalsbeek College van 10.00 tot 16.00 uur. Het programma en een aanmeldlink staan op aanmelder.nl/106092.

VOLGENDE KEER **in** G eandewei

Achter de muzyk oan

Sâlt wrot him
ûnder ferve

Zeven maal zeventig keer vergeving

